

ΟΜΙΛΙΑ

στο μνημόσυνο των ηρώων μελών της OXEN Λευκωσίας.

Ιερός Ναός Φανερωμένης 3/05/2015.

Του Μητροπολίτη Πάφου Γεωργίου.

Δυσχερέστατο, από κάθε άποψη, το έργο που ανέλαβα, να εγκωμιάσω, στο σημερινό μνημόσυνό τους, τους επτά ήρωες της OXEN Λευκωσίας, που έπεσαν κατά τον απελευθερωτικό μας αγώνα.

Οι δυσχέρειες δεν παρουσιάζονται μόνο για μένα, αλλά ισχύουν και για τους ευφραδέστερους των ρητόρων, ακόμα και για τους σοφότερους των ανθρώπων. Κι η δικαιοσύνη επιβάλλει ο λόγος της αδυναμίας αυτής να αναζητηθεί όχι σ'όσους θα επιχειρούσαν να σκιαγραφήσουν την προσφορά και να εγκωμιάσουν τη θυσία τους, αλλά σ'αυτούς τους ίδιους τους ήρωες που με τον αγώνα και τη θυσία τους δημιούργησαν τεράστια απόσταση μεταξύ μας και μεταξύ τους.

Και πράγματι! Ποιος κάλαμος θα μπορούσε επάξια να εγκωμιάσει και ποια γλώσσα θα μπορούσε επάξια να αναφερθεί σ'έναν Ιάκωβο Πάτάτσο, σ'ένα Μάρκο Δράκο, σ'ένα Στυλιανό Λένα και σ'ένα Μιχαήλ Γεωργάλλα, κορυφαίες μορφές του απελευθερωτικού μας αγώνα, πρότυπα Ελληνικής αρετής και χριστιανικής αγιότητας; Ή ποιος ύμνος θα εξαρκούσε προς ύμνον των κατορθωμάτων και της αυτοθυσίας του Πέτρου Ηλιάδη, του Νίκου Γεωργίου και του Παναγιώτη Γεωργιάδη που προσφέρθηκαν ως «αγνά και άμωμα ιερεία» στον βωμό της ελευθερίας της Κύπρου;

Κατά την εκκλησιαστική μας γλώσσα είναι άξιον και τους επτά «εν πάσι καιροίς υμνείσθαι», κι όχι μόνον την ημέρα της τέλεσης του μνημοσύνου τους.

Η ακλόνητη πίστη τους στον Θεό και η αφοσίωσή τους στην Ελληνική πατρίδα ήταν τα κοινά χαρακτηριστικά τους που τους οδήγησαν στους χώρους αυτού του ναού, τους έκαμαν μέλη της OXEN, της Ορθόδοξης Χριστιανικής Ένωσης Νέων, τους μύησαν στον αγώνα της ΕΟΚΑ, τους ανέβασαν στο ύψος

της θυσίας και τους περιέβαλαν με τον «αμαράντινον της δόξης στέφανον».

Είναι γεγονός πανθομολογούμενο ότι ο ιερός αυτός ναός, της Φανερωμένης, άρρηκτα συνδεδεμένος με όλη τη ζωή της πρωτεύουσας, ολόκληρο τον 20όν αιώνα, δεν κινεί μόνον τις θρησκευτικές χορδές της ψυχής μας. Ανακαλεί στη μνήμη μας και εθνικές συγκινήσεις. Παρόλο που στον τόπο μας η δράση κάθε ναού, είτε μεγάλης ενορίας είτε μικρού χωριού, είναι συνυφασμένη με τον απελευθερωτικό μας αγώνα, αλλά και τις προηγούμενες κινητοποιήσεις για αποτίναξη του δουλικού ζυγού, κάποιοι ναοί άφησαν μια ιδιαίτερη σφραγίδα στην ιστορία μας. Στο ψηφιδωτό του αγώνα της ΕΟΚΑ κάθε ναός έχει τη θέση του στο κέντρο, όμως, δεσπόζει ο ναός της Φανερωμένης. Ήδη από το 1953, η συγκέντρωση του Κυπριακού λαού στον χώρο τούτο, ύστερα από πρόσκληση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου σηματοδότησε ένα ποιοτικό άλμα στο μέγεθος των λαϊκών κινητοποιήσεων εναντίον της βρετανικής κυριαρχίας. Και λίγους μήνες αργότερα, με τον «όρκο της Φανερωμένης», δόθηκε στην πραγματικότητα, από τον Εθνάρχη Μακάριο, το εναρκτήριο λάκτισμα για τον ασυμβίβαστο ιδεαλιστικό αγώνα ελευθερίας, τον αγώνα της ΕΟΚΑ. Μα και προηγουμένως, στα Οκτωβριανά του 1931, η Φανερωμένη ήταν κέντρο κινητοποιήσεων, με τον προϊστάμενό της να εξορίζεται και άλλους ενορίτες να συλλαμβάνονται.

Σ' αυτό το ιστορικό υπέδαφος, πλούσιο σε αξίες και ιδανικά, σε θρησκευτικές συγκινήσεις και εθνικές μεταρσιώσεις, έδρασε η ΟΧΕΝ Λευκωσίας και παρουσίασε τα μυρίπνοα άνθη της, ανάμεσα στα οποία οι επτά ανυπέρβλητοι ήρωες που τιμούμε σήμερα. Εδώ οι αθάνατοι ήρωές μας, αναπνέοντας Ιστορία και χνώτα προγόνων, αφουγκράζονταν φωνές του παρελθόντος. Εντείνοντας την ακοή τους άκουαν ευκρινώς τα βήματα των εθνομαρτύρων του 1821, τα λείψανα των οποίων αναπαύονται στο μαυσωλείο του αύλειου χώρου του ναού και εμπνέονταν από την όλη βιωτή και το παράδειγμά τους. Ενωτίζονταν συγκινημένοι το σάλπισμα του λυτρωμού από τη δουλεία αιώνων. Έβλεπαν να προβάλλουν ροδίζουσες ακτίνες μακρινής αυγής ελευθερίας. Προπάντων όμως,

εντρυφούσαν στο παράδειγμα του Χριστού και εμπυχώνονταν στην γιγαντιαία προσπάθεια που ετοιμάζονταν να αναλάβουν. Συνειδητοποιούσαν ότι η αρετή θωρακίζει η αφοσίωση σε ανώτερους σκοπούς χαλυβδώνει. Αλλά και ότι η θυσία είναι αναγκαίο συμπλήρωμα κάθε υψηλής ιδέας. Και ετοίμαζαν τους εαυτούς τους να βαδίσουν στα ίχνη του Κυρίου τους. Κατάφεραν έτσι να υλοποιήσουν τις επιδιώξεις τους· να φτάσουν και να ξεπεράσουν τα ινδάλματά τους.

Μνημονεύοντας τους σήμερα συνειδητοποιούμε ότι δεν βρίσκονται εύκολα στην Ιστορία παραδείγματα εικοσιδυάχρονων νέων, όπως ο Πατάτσος, που ν' ανέβηκαν συνειδητά στην αγχόνη, ψάλλοντας το «ότε κατήλθες προς τον θάνατο» και το «έκστηθι φρίττων ουρανέ..». Συνειδητά πράγματι, όπως καταδεικνύεται αβίαστα από την στάση και από τα κείμενά του μέσα από τα κελιά των μελοθανάτων. Δεν εμφανίζονται συχνά περιπτώσεις όπως αυτή του Μιχαήλ Γεωργάλλα που στα 21 του χρόνια, πεθαίνοντας στη μάχη, τίποτε άλλο δεν είπε στον Αυξεντίου, που μαχόταν μαζί του, παρά μόνον «Ζήτω η Ελλάς». Και δεν σιωπά κάποιος τόσο εύκολα, όπως ο Νίκος Γεωργίου, όταν του συνθλίβουν το κεφάλι με σιδερένια στεφάνη κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων. Ούτε και εύκολα μπορεί κάποιος να αψηφήσει κάθε κίνδυνο, όπως έκαμε ο Πέτρος Ηλιάδης, μέσα σε μια κατάμεστη από κόσμο πλατεία να ρίξει βόμβα στον Άγγλο δυνάστη. Ήταν πραγματικά η ηρωϊκή θυσία και των επτά, καθώς και όλη η μεγαλειώδης εθνική εξόρμηση της γενιάς του '55 αποτέλεσμα της ακράδαντης πίστης στον «Θεόν των πατέρων ημών» καθώς και καρπός και καταστάλαγμα της μακραίωνης αντίστασης και της εθνικής αντοχής των προγόνων μας.

Ιάκωβος Πατάτσος, Πέτρος Ηλιάδης, Μιχαήλ Γεωργάλλας, Μάρκος Δράκος, Νίκος Γεωργίου, Στυλιανός Λένας, Παναγιώτης Γεωργιάδης ένιωθαν βαριά την παρακαταθήκη 35 Ελληνικών Κυπριακών αιώνων και δεν μπορούσαν να παραγνωρίσουν τις οδύνες των πατέρων τους από τους διωγμούς αιώνων ολοκλήρων ούτε και να κωφεύσουν

στη συνείδησή τους που επέτασσε την απελευθέρωση του τόπου.

Ένα μνημόσυνο ανθρώπων, που βρίσκονται στο πάνθεον των αθανάτων, δεν εναρμονίζεται, ασφαλώς, με δάκρυα και θλίψη. Συνιστά αφορμή εντρύφησης στο παράδειγμά τους και άντλησης διδαγμάτων για το παρόν και το μέλλον. Είναι ένα μάθημα αγάπης προς την πατρίδα και μια προτροπή προς αυτογνωσία. Το παράδειγμά τους είναι για μας ολόκληρη αποκάλυψη. Η αυταπάρνησή τους συνιστά ανεπανάληπτο μάθημα υπέρβασης των γηίνων. Η αγάπη τους προς την πατρίδα ήταν όντως απροσμέτρητη.

Με την ευγονία, τη βιολογική και την ψυχοπνευματική, με την οποία τους προίκισαν εκατόν αδιάλειπτες ελληνικές γενεές των προγόνων τους και οι πνευματικοί καθοδηγητές τους, εδώ στην ΟΧΕΝ Λευκωσίας, οικοδόμησαν αδαμάντινο τον χαρακτήρα τους, καθαρή τη σκέψη τους, άτρωτο το ηθικό ανάστημα, ηρωική την ψυχή τους. Ανδρώθηκαν με το όραμα της ελευθερίας· με το όραμα της Ελλάδας. Με τη θυσία τους τίμησαν τον Ελληνισμό ολόκληρο, καταξίωσαν την ελληνική τους ταυτότητα και δικαίωσαν την χριστιανική τους πίστη.

Ήταν φορείς της ελληνικής αρετής που επιτάσσει ανάκτηση, ή προάσπιση της ελευθερίας, με κάθε θυσία. Κι όταν ακόμα η συμβατική λογική λέει πως η αντιπαράθεση προς τον κατακτητή ή η αντίσταση προς επίδοξους κατακτητές είναι άελπις. Ήταν γνώστες και θαυμαστές πολλών διαχρονικών παραδειγμάτων της Ιστορίας μας: Του μολών λαβέ του Λεωνίδα, του «εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε να πεθάνω» του Αθανάσιου Διάκου, του δικού μας, του Σαλαμίνιου Ονήσιλου που τα 'βαλε πεζός με τα έφιππα στίφη των Περσών. Κι αποδείχτηκαν άξιοι μιμητές τους. Ποια στ'αλήθεια η διαφορά του Μάρκου Δράκου από τον Ονήσιλλο; Πριν ακόμα υπάρξει δείγμα της δράσης της ΕΟΚΑ, το βράδυ της έναρξης του απελευθερωτικού μας αγώνα, πρωτοπόρος, ασυμβίβαστος, συμμετέσχε στην επίθεση κατά του Κυπριακού Ραδιοσταθμού. Αυτός οργάνωσε τις άκρως ριψοκίνδυνες απόπειρες κατά του Χάρντιγκ. Αυτός σχεδίασε και διηύθυνε την ηρωική επίθεση

κατά του Κεντρικού Αστυνομικού Σταθμού Λευκωσίας. Κι όλα αυτά παρόλο που ήξερε πως οι πιθανότητες να εξέλθει σώος από τις επιχειρήσεις αυτές ήταν μηδαμινές. Μα και οι άλλοι «εις ουδέν ελογίσαντο» την ζωήν τους προκειμένου να πετύχουν τον στόχο τους, την απελευθέρωση της πατρίδας.

Δεν χρειάστηκαν να περιπλανηθούν ούτε και να δυσκολευθούν στην αναζήτηση αξιών και στόχων του αγώνα τους. Οι αξίες και τα ιδανικά που ενέπνευσαν τους αγώνες των Ελλήνων σ'όλη την έκταση της Ελληνικής γης για ελευθερία, δικαιοσύνη και ανθρώπινη αξιοπρέπεια τούς ενέπνευσαν κι αυτούς. Η φλόγα που οιστρηλατούσε την ανήσυχη ψυχή τους φούντωσε με την εντρύφηση σ'αυτές τις αξίες και δεν μπορούσε να τιθασευτεί.

Ως συνειδητοί χριστιανοί ήσαν αντίθετοι προς κάθε μορφή βίας. Εν τούτοις ήξεραν πως η υλική βία αποτελεί σκληρή ανάγκη, που υπαγορευόταν όχι τόσο από την τακτική του αγώνα, όσο από το υψηλό αίσθημα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Γράφει χαρακτηριστικά ο Διγενής στο «Χρονικόν του Αγώνος» για τον Λένα: «Ήταν θεοφοβούμενος και καλός Χριστιανός. Όταν στας αρχάς του αγώνος τού έδωσα διαταγήν να εκτελέση ένα αστυνομικόν...εφάνη διστακτικός. «Πώς θα σκοτώσω άνθρωπον!» είπε. Κι όμως, αυτός έπειτα έσπειρε τον θάνατον εις τους Άγγλους...» Η ελευθερία είναι γνώρισμα του Θεού που δωρήθηκε και στον άνθρωπο, αφού αυτός δημιουργήθηκε «κατ'εικόνα» Του. Απεμπόλησή της, ή άρνηση του αγώνα για απόκτησή της, οδηγεί σε ακύρωση της ιδιότητας του ανθρώπου.

Κι οι επτά που τιμούμε σήμερα ήξεραν από τη μακραίωνη ιστορία μας ότι η ελευθερία αγοράζεται και ζυγίζεται με αίμα· και πως είναι πάντα «απ'τα κόκκαλα βγαλμένη». Γι'αυτό κι ήσαν αποφασισμένοι για κάθε θυσία. Είχαν, ακόμα, συναίσθηση και της αριθμητικής αλλά και της πολεμικής μειονεξίας μας απέναντι στον Άγγλο κατακτητή. Ήξεραν όμως ότι χωρίς πίστη σε σκοπό, τα όπλα και τα πυρομαχικά είναι τα πιο άχρηστα σιδηρικά. Κι αποδείχτηκε στην περίπτωσή τους, στην περίπτωση του απελευθερωτικού μας αγώνα, για άλλη μια φορά, εκείνο που'ναι γνωστό πάντα στην Ιστορία: Ότι το

ψυχικό σθένος καταβάλλει τον αριθμό. Κάτω από αυτή τη θέαση των πραγμάτων, άνθρωποι όπως ο Παναγιώτης Γεωργιάδης, δεν δίστασαν να αντιπαρατάξουν τις δικές του αυτοσχέδιες βόμβες προς τη σύγχρονη πολεμική μηχανή των Άγγλων και να θυσιάσουν κι αυτή την ίδια τη ζωή τους στην επιτέλεση αυτού του έργου. Πόσο στ'αλήθεια θα'πρεπε να ντρεπόμαστε συγκρινόμενοι μ'αυτούς, όταν μπροστά στην τάχατες υλική υπεροχή του εχθρού υποχωρούμε συνεχώς στις αξιώσεις του, φτάνοντας στο σημείο να ψηλαφούμε πια την Τουρκοποίηση του τόπου μας;

Οι ήρωες μας είχαν πιστέψει ακράδαντα ότι έσχατο περιεχόμενο και σκοπός της ζωής τους, όπως και κάθε Κυπρίου, ήταν η εθνική του αποκατάσταση. Πρόσβλεπαν στην Ελλάδα ως προς έναν τρόπο ζωής με άξονες τον ελεύθερο άνθρωπο και την αρετή. Κι από την άλλη ήξεραν πως ο αγώνας ήταν όχι μόνο υπέρ πατρίδος αλλά και υπέρ πίστεως, προπάντων υπέρ πίστεως. Είχαν πλήρη συνείδηση του γεγονότος ότι από την πρώτη στιγμή του κηρύγματος του Ευαγγελίου στην ελληνική γη, χαλκεύτηκαν ακατάλυτοι δεσμοί μεταξύ Ελληνισμού και χριστιανισμού. Κι ότι έκτοτε είναι κοινοί οι αγώνες υπέρ των ιδεωδών τα οποία καθιέρωσε η διδασκαλία του Χριστού. Κοινοί οι κίνδυνοι, κοινές οι δοκιμασίες, κοινοί οι διωγμοί, κοινά τα παθήματα, αφού μετά της Εκκλησίας συνυφάνθη ολόκληρος ο βίος των Ελλήνων Χριστιανών.

Με το αίμα τους έγραψαν κατηγορία αδυσώπητη κατά των ισχυρών της γης: Την κατηγορία ότι στον 20ό αιώνα εξακολουθούσαν να αρνούνται στους άλλους το δικαίωμα που κήρυτταν ως ιερό και απαραβίαστο για τους εαυτούς τους. Κι ότι έπρεπε να χύνεται, ακόμα, αίμα για να δίδεται το φυσικότερο δικαίωμα του ανθρώπου, το δικαίωμα της ελευθερίας. Η μνήμη τους, και μόνο γι'αυτό, θα'ναι πάντα «μετ'εγκωμίων». Γιατί με τη θυσία τους μάς διέγραψαν πορεία ζωής και με τη δράση τους περιέγραψαν την αξιοπρέπεια που πρέπει να επιδεικνύουμε ως Έλληνες και ως Χριστιανοί.

Ο απελευθερωτικός μας αγώνας, παρά τον ηρωισμό και τις θυσίες του λαού μας, δεν έληξε, δυστυχώς, με ολοκληρωμένη

τη νίκη. Τους ήρωές μας αλλά και ολόκληρο τον Κυπριακό Ελληνισμό δεν τον δονούσε κανένας άλλος πόθος, παρά ο πόθος της ένωσης με την μητέρα Ελλάδα. Ούτε για κοινωνικές ελευθερίες, ούτε για βελτίωση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, ούτε και για το μοίρασμα θέσεων σ' ένα νέο κράτος, έγιναν οι τόσες θυσίες. Η λύση της κολοβωμένης ανεξαρτησίας που μας δόθηκε ήταν προϊόν συνωμοσίας καταχθονίων ξένων δυνάμεων.

Ωστόσο απαλλαγίκαμε από την αποικιοκρατία κι αποκτούσαμε βάθρο για συνέχιση του αγώνα, φτάνει να επιδεικνύαμε σύνεση και ωριμότητα, αρετές που, δυστυχώς, δεν παρουσιάζαμε. Και περιήλθαμε σήμερα σε κατάσταση πολύ χειρότερη από την Αγγλική κατοχή. Δεν ωφελεί σε τίποτα η επίρριψη οπουδήποτε, αυτή τη στιγμή, ευθυνών. Σε καιρούς μόνιμα δύσκολους προέχει το χρέος. Και το χρέος επιτάσσει, χωρίς περισπασμούς, να συνεχίσουμε και να ολοκληρώσουμε τον αγώνα «τοις των ηρώων» αλλά και όλων των προγόνων μας «ρήμασι πειθόμενοι».

Η Κύπρος, στη μακραίωνη ιστορία της, βρέθηκε πολύ συχνά στο στόχαστρο κατακτητών που προέρχονταν άλλοτε από την Ανατολή και άλλοτε από την Δύση. Δοκιμάστηκε από αλλεπάλληλες εισβολές και πολυκύμαντες κατοχές, πληγώθηκε με τρομερές λεηλασίες, αλλά άντεξε. Άντεξε γιατί οι πρόγονοί μας δεν σαγηνεύτηκαν από τις υποσχέσεις των κατακτητών, ούτε και κάμφθηκαν από τις απειλές τους. Έμειναν προσηλωμένοι, παρά τις κακουχίες και τους εξανδραποδισμούς, στις αξίες και στα ιδανικά της πίστης και της πατρίδας μας. Κράτησαν αναλλοίωτη την πολιτιστική τους φυσιογνωμία. Γιατί είναι αξίωμα αναντίλεκτο ότι: λαοί που χάνουν την πολιτική τους ελευθερία είναι δυνατόν να απελευθερωθούν· λαοί που βυθίζονται στην οικονομική χρεωκοπία μπορούν να επανεύρουν την οικονομική τους ικμάδα· λαοί, όμως, που χάνουν την πολιτιστική τους φυσιογνωμία μοιραία οδηγούνται στην εξαφάνιση.

Κι εμείς δεν απέχουμε, δυστυχώς, πολύ από τον όλεθρο. Το ενθουσιαστικό κλίμα, η πατριωτική έξαρση και η αξιολογική κορύφωση της περιόδου του αγώνα της ΕΟΚΑ φαίνονται σήμερα πράγματα ανέφικτα. Σήψη και διαφθορά φαίνονται να

κυριαρχούν παντού, σ'όλα τα στρώματα της κοινωνίας, ιδιαίτερα τα ανώτερα. Κοντά, μάλιστα, στην ηθική πώρωση, τα αποτελέσματα της οποίας παρακολουθούμε καθημερινά στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και στα δικαστήρια, υπάρχει δυστυχώς ως νοσηρό κοινωνικό φαινόμενο και η εθνική πώρωση. Εκδηλώσεις αυτής της εθνικής πώρωσης πολλές και φοβερά επικίνδυνες: Νωχέλεια και πλήρης αδιαφορία για την πορεία του εθνικού θέματος, επιθυμία για μια οποιαδήποτε «λύση», συμβιβασμός με την κατοχή, και το χειρότερο· πώληση αντί πινακίου φακής στην κατοχική δύναμη των κατεχόμενων περιουσιών μας, και διευκόλυνση, με τον τρόπο αυτό, των άνομων σχεδίων της. Εξήντα μόλις χρόνια από την έναρξη του απελευθερωτικού μας αγώνα, και το ανεπανάληπτο εκείνο κλίμα, που επικράτησε καθ'όλη τη διάρκειά του, κινούμαστε ανάμεσα στη ρηχότητα και στον ευτελισμό, ανάμεσα στην ψευτιά και στη φαυλότητα.

Το πιο επικίνδυνο είναι η έλλειψη ευκρινούς στόχου αγώνα που να συγκινεί και να διεγείρει τον λαό μας προς πραγμάτωσή του. Τον αγώνα της ΕΟΚΑ και τους ήρωές μας οιστρηλατούσε ο στόχος της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα. Ποια συγκίνηση μπορεί να προσφέρει και ποιον πόθο προς αγώνα μπορεί να διεγείρει ο στόχος της «διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας» ο οποίος συνοψίζει και περιέχει όλες τις διαχρονικές επιδιώξεις της Τουρκίας;

Ο Εθνάρχης Μακάριος όταν αντελήφθη ότι στόχος της Τουρκίας ήταν η εμπλοκή μας σε ατέρμονες συνομιλίες με σκοπό να ξεχάσει η διεθνής κοινότητα τη φύση του προβλήματός μας και να επέλθει κόπωση στο λαό μας, λίγες μέρες πριν τον αδόκητο θάνατό του, μάς έδωσε το πλαίσιο συνέχισης τού αγώνα. Ενός αγώνα που θα ήταν μακροχρόνιος προκειμένου να καμφθεί η Τουρκική αδιαλλαξία και που θα'πρεπε να στηριζόταν στη διεθνοποίηση τού προβλήματός μας, το οποίο να ετίθετο στα ορθά πλαίσιά του, ως πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Με τις διακοινοτικές συνομιλίες στις οποίες, από έλλειψη διορατικότητας αλλά και από έλλειψη διάθεσης για αγώνα, συρθήκαμε, ανατρέψαμε εμείς οι ίδιοι την πολιτική της διεθνοποίησης. Την Κύπρο δεν την κατέχει η άλλη

κοινότητα του νησιού, οι Τουρκοκύπριοι. Την κατέχει η Τουρκία. Με τις διακοινοτικές συνομιλίες ανατρέπεται ο διακρατικός χαρακτήρας του προβλήματος που επέβαλλε η διεθνοποίηση και περιορίζεται η διαφορά στο επίπεδο των δύο κοινοτήτων. Με τον τρόπο αυτό απαλλάσσουμε, όχι μόνο την Τουρκία από την ενοχή της, αλλά και τη διεθνή κοινότητα και τις μεγάλες δυνάμεις από την ευθύνη τους για επικράτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου. Οι διακοινοτικές συνομιλίες είναι το καλύτερο άλλοθι για τους ξένους για αποποίηση των ευθυνών τους. Εφόσον συνομιλούν τα δύο μέρη, διατείνονται, θα καταλήξουν σε μια λύση μέσω υποχωρήσεων που αναμένονται, όπως είναι φυσικό, να γίνουν από την αδύναμη πλευρά. Οι μεγάλες δυνάμεις δεν είναι διεθνή δικαστήρια. Δεν ενδιαφέρονται για την επικράτηση του δικαίου αλλά για την ισορροπία στην περιοχή, εκτός κι αν θίγονται άμεσα τα δικά τους συμφέροντα.

Αποτελεί ζήτημα ζωής ή θανάτου ο απεγκλωβισμός μας από τη διαδικασία των διακοινοτικών συνομιλιών που, όπως γίνονται εδώ και τέσσερις δεκαετίες, εξυπηρετούν την Τουρκία και την βοηθούν προς επίτευξη του στόχου της. Και στόχος της δεν είναι κανένας άλλος παρά η κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου. Θα πρέπει να επιστρέψουμε, χωρίς άλλο, στη βάση του προβλήματός μας, ως διεθνούς προβλήματος εισβολής και κατοχής.

Ο απελευθερωτικός μας αγώνας, τώρα που τον βλέπουμε από την άλλη όχθη, σφαδάζοντας κάτω από την πίεση της Τουρκικής κατοχής, έχει δύο πράγματα να μας διδάξει: Απομάκρυνση από προσωπικά συμφέροντα και επιστροφή σ'έναν κλίμα ιδανικών και αξιών από τη μια, και ξεκάθαρη στοχοθέτηση και αταλάντευτη επιδίωξη του στόχου από την άλλη. Στόχου που δεν θα διαγράφει 35 αιώνες Ελληνικής παρουσίας στην Κύπρο και που θα εξασφαλίζει την παρουσία μας με ασφάλεια στη γη των πατέρων μας στο διηνεκές. Αυτά τα δύο επεδίωξαν οι ήρωές μας και μεγαλούργησαν. Αυτή την ανάνηψη κι αυτή τη στοχοθέτηση οφείλουμε να επιδιώξουμε και ως ελάχιστο φόρο τιμής προς αυτούς που τιμούμε σήμερα: Τον Ιάκωβο Πατάτσο, τον Πέτρο Ηλιάδη, τον Μιχαήλ

Γεωργάλλα, τον Μάρκο Δράκο, τον Νίκο Γεωργίου, τον
Στυλιανό Λένα και τον Παναγιώτη Γεωργιάδη. Ας είναι αιωνία
η μνήμη τους.